

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

ע.

עין משפט
נר מצוה

א ב מיי פ"ו מהלכות
ממרים הלכה ב סמנ
לחון רב:
א ג מיי שם הלכה ג:
א ד מיי שם הלכה ג:
א ה מיי שם הלכה ג:
א ו מיי שם הלכה ג:
א ז מיי שם הלכה ג:
א ח מיי שם הלכה ג:
א ט מיי פ"ה מהלכות
תעניות הלכה ז סמנ
עין מדרש ג טו"ש פ"א
ס"י תקנע ספ"ק:
א ב ל מיי שם טו"ש
א ג טו"ש ג:
א ד מיי פ"ה מהלכות
רוח הלכה ב סמנ עין
עט טו"ש ס"י קטו:

[א] בערך איחא טרטימור,
[ב] שפי פרכי עמוד
ג ד"ה אל מיי וי"ו
ד [א] חייט שכתב כדכא
ו אכל טבל ויהי עד
שלא נפדו לא גרסי' עד
וכן הרמב"ם לא העמיק
ע"ש ועד דגם בפקד
השמה שצירושלמי ליתא,
ד [א] וקמין ע"ה. ע"ש,
ה) תענית כ"ו, א) [א] תענית
ג, א) ז"ל ותמא. רש"י,
ח) [א] שם. ע"ה [א] [א] [א] [א]
תרומוט פ"ו, א) [א] עירובין
ס"ה, א) [א] יוחא ע"ה, ג) [א]
שם הויתו יג, א) [א] ברכות
ג"א, א) [א] ברכות מ"ג, ע"ה,
א) [א] ב"מ, א) [א] [א] [א] [א]
דף ט"ז.

הגהות מהר"ב רנשבורג

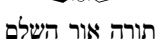
[א] נבאר דרש עבר
גללה ג"ג וי"ו. י"ב ר"ל
שם עפולת וי"ו
[שמואל] אחרים וי"ו
רש"י ג"ג וי"ו וי"ו
מב"ש"א ח"א ע"ה
ומילת וי"ו דוניהס וי"ו
אזיל מן המנין כמו שגם
וי"ו דרפא ח"ה מן המנין
וכ"ה מוס' [ב] שם מ"ג
רש"י ג"ג וי"ו דוניהס וי"ו
למטה ומינה כד"ה מוס'
מהרש"א ועין מוס'
דו"ק:

מוסף רש"י

אכל מעשר שני. גג
ממעות מני"ש וקנה שבר
וי"ו ואלו. ד"ה גג שבר וי"ו
עלמו אפילו דחולין נמי לא
דלאמר עד שיקח שבר ב"ב
ואכל וי"ו ב"ב וי"ו (קטו)
ג. עד שיקח שבר ב"ב.
אכל א"ג גג שבר וי"ו ענין
לא (קטו שם). שני
בבשילין. שבר וי"ו א"ו דג
שבר וי"ו שני ענין א"ו דג
וי"ו שני ענין דלאמר שבר
ענין פקחין (ק"ד: תענית
כ"ו). יין מגתו. חדש
ומתוק ואלו טוב טיב טיב
ומשלל ומיין (שם ג'). עד
במה. הו' שבר גמור דלא
הו' שבר מליח. כל זמן
שהוא כשלימים. שלא
שהה גמולו אלא שני ימים
וללה אחר, סמן אפ"ה
שלמים, ולשהי נקט אפ"ה
דמון אפ"ה שלמים אפ"ה
דלקרי שבר דמנין (שם)
ויקרא ז) והטמר במשך זכה
שלמים וגו', ט"פ ג' שבר
אשכחן דמקרי שבה
שהטעם נפסל אחר ב' וי'
ימים (תענית ג'). תוס'.
רוחם (שם). אין בו תוס'.
גלו'. שאין נחש שותהו כ'
יעבד מריתתו (שם ובעי"ז
ע"ז ג'). ולשלב שבר
לרשעים. שמוין ומתין
ומקללן עולמן כדכ"ה
(עירובין שם). לאובד. רשע
(שם). זכה. לשמות. אפי'
מדה. נעשה רשע.
שמשק לבו כחמה (יומא
שם). כתיב ישמח. בשרין
לשון שמהו וקרינן
ישמח. לשון שמהו (שם).
פקחין. פקחון. עשאוני
פקח (שם). מרישה
לסיפיה מדרשיו כו'. אם
בחל לדרשו למקרא ז' יס
לך לדרשו יפה בין כמתיישב
בין כהיפך (ברכות כ"ג).

שכל מזוין אללה בעצירה. וכשהיא זוללה וסוכאה בקטנותה סופה כשלא תמלא למודה עומדת צפרשת דרכים ומרגלת הצריות לעצירה כשזיל אמתן: **במרת"ב** טרטימור. בגמרא מפרש לה: **יין האישוקני**. טוב ומעולה הוא וממשיך במריה אצל בחמרא אחרתא אינו קייב בחלי לוג: **בבזרות מלוה**. במקודת מלוה אכל לטרטימור זה אפילו גנבו משל אצו וכן אם אכלו בזמנין שהיו נקבלין לעבר החדש גם אם היו עושים סעודות: **אכל מעשר שני**. וכן כולם אע"פ שגנבו משל אצו פטור וטעמא מפרש בגמרא [ע"ג]: **ואע"פ שאין ראייה לדבר**. דלילמא ממאלל אחרתא נמי קרא ליה זולל ומיחו שלמה אהא אחר"י דממשך טפי: **וכר לדבר**. דבבשר מקרי זולל וזיין מקרי סוכא: **גב' מסוך שפסל רבי יוסי זיין**. דקאמר תנא קמא חלי לוג והוא אמר לוג: **דפסל נמי בבשר**. והו' מנה דקאמר שני טרטימור: **יין זולל**. אכל זיוקר לאי שקיח ליה מעות לנגזב כולי האי ולא ממשיך: **זולל לשון זול** ואסמכתא למילתיה הוא: **מולדה**. שם אצו: **יין חי**. ממשיך מפני שמשוזה הוא ולקמיה מוקי לה בזמנין ולא מזוג אצל בשר יין מזוג לא ממשיך: **בשר חי**. כדמפרש לקמן בשיל ולא בשיל דזו היא מדה גגג לתמר אצל בשיל שפיר לה ממשיך למעבד כי עברי גוונא לפי שמתוך שהוא גגג ועושה בסתר אין לו שהות: **אמר רבינא** יין חי. דקאמר רב הונא מזוג ולא מזוג לאפקוי היכא דמתן זו מייס הרבה ואע"פ שרוב בני אדם שומין כן: **בשר כינא דאכלי גגגי**. כויה גגגליס ודכותה צעירובין (דף ט"ו): **וינכביה ויכויל ויבזחיס** (דף ט"ו): **לאפקוי כבכא דלא: בשר מליח ויין מגסו**. לא חשיבי ולא ממשיך: **כל זמן שהוא כשלימים**. שלא עבר עליו זמן אפ"ה שלמים שני ימים ולינה אחר עריין צללחמותו הוא ולא חקרי מליח ומשמח את הלכ דכתיב (דברים כ) וצחת שלמים ואלתל שם ושמחת אלמנא צר שמהה הוא אכל צמח הכי הו' מליח ונחלף טעמו צללחמו: **כל זמן שהוא סופס**. שהוא נושך בגרון מחמת שהוא מחמין: **ספס**. צנן סורר ומורה: **מאי**. עד כמה לא קרינן מליח למיפטר צן סורר ומורה: **וצכל שהוא טר**. **ממשך**. משעבר לילה אלתמ מפיג טעמו ולא תסוב: **לשם שבר לרשעים**. שמתעדין צו צעולס הזה ומקבלין צו שבר מלוה שעושין צעולס הזה: **לאזנד**. היינו רשע שטרנד והולך לו: **למדי נפש**. לאצולס לפכותי צעריהו: **אל ספס יין**. כלומר אל תמן עיניך לימשך אחריו: **שאתריסו דם**. סופו יהרג עליו: **כתיב יין ישמה לנכ אנוש**. צשיין דמשמע לשון שומס שמשממה ונוטל חכמת לבו: **וקרינן ישמה**. לשון שמה: **זכה**. כלומר אם זכה וידע להזהר בעצמו מלשתות יותר מדלי שמתחו שמשקח את הלכ: **פקחין**. עשאוני פקח: **בזיו**. לשון לעקה צלשון ארמי כמו צי"א צי"א (לעיל דף ט"ה): **שיחי**. כערי כמו אריר צשיחי (מהללס נה): **למי כל אלה**. למאחרים על היין: **מרישה לסיפיה**. מאן דדרש ליה מרישה לסיפיה: **מדרש**. מדרש משמעויה יפה והכי קאמר צבשמיס כמו מסכה יינה (משלי ט): **ומאן דדרש ליה מסיפיה לרישה מדרש**. מדרש משמעויה יפה והכי קאמר למי שיש לו אוי ושיח ושיחוי אצוליס ולמי שיש לו מאחרים חסם דליינו רשע הנלחם עם הצריות ולמי שיש לו חלילות עייס מרוב שומנו ושיקייטו להם ראויה להיות מאחרים על היין: **י"ג וי"ג**. לשון וי. ויאלמר ארור כנען [בראשית ט] לא חשיב אלא עד דיעיט דגמרו לו ועושו של יין: **מסוך שקלקלו ברביעי**. שמענו מלהולד צן רביעי קללו צן רביעי שלו כזו ומלריס ופוטו ונענן [שם]: **איש האדמה**. אמאי קרי ליה איש האדמה על ידי שהוכיחו הקב"ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהיינו אדם הראשון שהיין קנס עליו מיתה: **שאין**

שהכל מצוין אצלה בעבירה אלא גזירת הכתוב היא **בן ולא בת: מתני' מאימתי חייב משיאכל** (טרטימור בשר וישתה חצי לוג יין האיטלקי ר' יוסי אומר מנה בשר החדש יין אכל בחבורת מצוה אבל בעיבור החדש וטרפות שקצים ורמשים) (אכל מבל ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו) אבל דבר שהוא מצוה ודבר שהוא עבירה אכל כל מאכל ולא אכל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר וישתה יין שנאמר **זולל וסוכא ואע"פ שאין ראייה לדבר וכר לדבר שנאמר אל תהי בסוכאי יין בזוללי בשר למו: גב' אמר רבי יורא** טרטימור זה אינו יודע מהו אלא מתוך שכפל ר' יוסי ביין נמצא כופל אף בבשר ונמצא טרטימור חצי מנה (אמר רב חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיאכל בשר חי וישתה יין חי אינו והא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו אכל בשר חי ושתה יין חי אינו נעשה בן סורר ומורה אלא חייב עד יוסף דאמרי תרווייהו אכל בשר חי ושתה יין חי אינו נעשה בן סורר ומורה (תנן התם ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ותנא אכל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו בשר מליח עד כמה אמר רבי חנינא בר כהנא כל זמן שהוא כשלימים ויין מגתו עד כמה כל זמן שהוא תוסס והתניא תוסס אין בו משום גילוי וכמה תסיסו: שלשה ימים הכא מאי התם משום שמחה הוא כל זמן שהוא כשלימים נמו אית ביה שמחה הכא משום אימושוכי הוא ובכל שהוא לא מומשיך ויין עד מ' יום א"ר חנן לא נברא יין בעולם אלא לנחם אבליים ולשלם שכר לרשעים שנא' תנו שכר לאובד ויין למרי נפש א"ר יצחק מאי דכתיב אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שמאדים פניהם של רשעים בעוה"ז ומלבין פניהם לעוה"ב רבא אמר אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם רב כהנא רמי כתיב תירש וקרינן תירוש זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש רבא רמי כתיב ישמח וקרינן ישמח זכה משמחו לא זכה משממהו והיינו דאמר רבא חמרא וריחני פקחין אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא אמר ר' חנינא מאי דכתיב למי אוי למי אבוי למי מודנים למי שיח למי חנם למי חכילות עינים (וגו') למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא האי קרא מאן דדריש ליה מרישה לסיפיה מדריש ומסיפיה לרישה מדריש דריש עובר גלילאה י"ג וי"ג א נאמר בו יוחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה וישומו על שכמם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם וגו' וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן רב ושמואל חד אמר סרסו וח"א רבעו מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר וירא וירא כתיב הכא וירא חם אבי כנען את ערות אביו וכתוב התם וירא אותה שכמם בן חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו משום הכי קללו ברביעי אלא למ"ד רבעו מאי שנא רביעי נלמטיה בהדיא ג' הא והא הואי ויחל נח איש האדמה ויטע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי לה מר עוקבא א"ר זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה דתניא ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה שאין

תורה אור השלם

1. כי ידעה לאיש בן סורר ומורה אינו שמע בקול אביו ובקול אמו ויחרו אתו ולא ישמע אליהם: דברים כא יח
2. ואמר אל יקני עירו בגנו זה סורר ומורה אינו שמע בקולו וזולל וסוכא: דברים כא כ
3. אל תהי בסוכאי יין בזוללי בשר למו:
4. תנו שכר לאובד ויין לקרי נפש: משלי לא ו
5. אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בפרס עינו ויתחלף במישרים: משלי כג לא
6. ותן לך האלהים משל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ויתירש: בראשית כח כז
7. ותן ישמח לבב אגוש לחציהל פנים משמון ולתם לבב אגוש סקנר: תהלים קד טו
8. למי אוי למי אבוי למי מודנים למי שיח למי פקעים חנם למי חכילות עינים: למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך: משלי כג כט-ל
9. ותן נח איש האדמה וישע פרם: וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו: ותרא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ: ויקח שם ויפת את השמלה וישומו על שכמם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם: וירא נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן רב ושמואל חד אמר סרסו וח"א רבעו מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר וירא וירא כתיב הכא וירא חם אבי כנען את ערות אביו וכתוב התם וירא אותה שכמם בן חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו משום הכי קללו ברביעי אלא למ"ד רבעו מאי שנא רביעי נלמטיה בהדיא ג' הא והא הואי ויחל נח איש האדמה ויטע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי לה מר עוקבא א"ר זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה דתניא ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה שאין
10. ותרא אותה וישכב אותה ויקח אתה וישכב לך ב: בראשית ל"ב כ-כ

אמר סרסו וח"א רבעו מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר וירא וירא כתיב הכא וירא חם אבי כנען את ערות אביו וכתוב התם וירא אותה שכמם בן חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו משום הכי קללו ברביעי אלא למ"ד רבעו מאי שנא רביעי נלמטיה בהדיא ג' הא והא הואי ויחל נח איש האדמה ויטע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי לה מר עוקבא א"ר זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה דתניא ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה שאין